

Ocena

osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dr Iwetty Andruszkiewicz, adiunkta w Zakładzie Polityki Ekonomicznej i Społecznej, Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu, w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w obszarze nauk społecznych, dyscyplina: nauki o polityce.

Dr Iwetta Andruszkiewicz w 1996 r. ukończyła wyższe studia politologiczne w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa - UAM w Poznaniu i na podstawie obronionej pracy magisterskiej *Zjawisko bezrobocia wśród kobiet w mieście Poznaniu w latach 1994-1995* z uzyskała tytuł magistra wynikiem bardzo dobrym. Następnie w stosunkowo krótkim czasie, pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Babiaka otworzyła przewód doktorski, który zakończył się w 2000 roku publiczną obroną rozprawy *Zjawisko bezrobocia wśród kobiet w Polsce w latach 1994-1999*. Kolejny etap rozwoju naukowego Habilitantki to wszechstronna, a zarazem jednoznacznie ukierunkowana aktywność naukowa. Jej cechą jest konsekwencja i zgodność z raz obranym kierunkiem kształcenia i pracy.

Podsumowując wykształcenie i awanse naukowe, dr Iwetty Andruszkiewicz posiada w tym zakresie znaczące osiągnięcia. Swoje dyplomy zdobywała w jednej z największych i najlepiej rozwijających się jednostek politologicznych w Polsce. Jej promotor i recenzenci doktoratu oraz dorobku naukowego to wybitni uczeni, którzy potrafią zweryfikować ustalenia

początkującej badaczki. Dzięki temu również Habilitantka zdobyła solidne podstawy do prowadzenia samodzielnych badań naukowych.

Ocena dorobku naukowo-badawczego

Podstawę oceny osiągnięć naukowych dr Iwetty Andruszkiewicz stanowi monografia pt. *Polityka równości. Polskie realia*, Poznań 2017 ss.189. Zagadnienia równościowe stanowią istotny przedmiot badań i są w literaturze naukowej bogato opisane, co w dużej mierze Habilitantka właściwie wykorzystała. W swej monografii dokonała próby wykazania związków społeczno-politycznych przemian systemowych i sytuacji kobiet w Polsce. Podjęła się też weryfikacji głównej hipotezy badawczej „....charakter zmian na rynku pracy kobiet był uwarunkowany występowaniem stereotypów istniejących w świadomości wielu pracodawców” (s. 10). Dla realizacji powyższego celu sformułowała kilka istotnych pytań badawczych, na które starała się odpowiedzieć w poszczególnych rozdziałach.

W pierwszym rozdziale Autorka zaprezentowała sposoby definiowania polityki społecznej. Dokonała charakterystyki działalności państwa w zakresie tejże polityki, co stanowi właściwe wprowadzenie do dalszych rozważań. Wskazała na rolę Unii Europejskiej w kształtowaniu systemu społecznego. Słusznie zwróciła uwagę na kluczową rolę państwa w konstruowaniu polityki zatrudnienia. Przedstawiła rządowe programy z lat 90. XX w., nakierowane na skuteczność przeciwdziałania bezrobociu. Nie poddała przy tym, krytycznej ocenie ich realizacji i nie dokonała porównania z bardziej aktualnymi rozwiązaniami.

Rozdział drugi odnosi się już bezpośrednio do tematyki będącej głównym przedmiotem rozważań niniejszej pracy. Autorka poddała charakterystyce zasadę równości w systemie europejskim a także dokonała trafnej w moim przekonaniu oceny rozwiązań prawnych, wdrożonych w Polsce. Swą uwagę skupiła także na Europejskiej Strategii Zatrudnienia, wykazując jej istotne znaczenie dla polityki równościowej.

Trzeci rozdział poświęcony został bardzo interesującemu, historycznemu ujęciu społecznej pracy zarobkowej kobiet. Zawiera też analizę badań opinii publicznej, dotyczącej postrzegania wartości kobiety jako pracownika a także kwestii odpłatnej i nieodpłatnej pracy kobiet. W ostatniej części tego rozdziału, Autorka zwróciła uwagę na niekorzystne dla kobiet, w stosunku do mężczyzn, zróżnicowanie wynagrodzeń. W mojej ocenie, szczególną wartość tej części pracy stanowią jednak, trafne spostrzeżenia i wnioski dotyczące nieodpłatnej pracy kobiet, związanej z niezawodowymi rolami społecznymi. Budzić wątpliwość mogą jedynie tytuły rozdziału *Zakaz dyskryminacji w Polsce* (gdyż pozwala on oczekiwać zdecydowanie obszerniejszego potraktowania problematyki dyskryminacji płci i polityki jej przeciwdziałania) i podrozdziałów, których tytuły i zawartość merytoryczna nie do końca odpowiadają tytułowi rozdziału trzeciego. Tym niemniej jednak treści zawarte w tej części omawianej pracy, są bardzo istotne, z punktu widzenia realizacji głównego celu badawczego.

W czwartym rozdziale Autorka skupiła się na charakterystyce sytuacji kobiet na rynku pracy w Polsce w świetle transformacji systemowej. Na tej podstawie zbudowała rozważania dotyczące skutków bezrobocia. Starła się wykazać, że utrata pracy może rodzić dotkliwe skutki społeczne i psychologiczne również wśród kobiet mimo, że w społeczeństwach opartych na patriarchalnym modelu rodziny, to mężczyzna najczęściej jest jej żywicielem. Ostatnia część tego rozdziału zawiera szereg dowodów na słuszność sformułowanej tezy, że kobiety znajdują się w gorszej sytuacji na rynku pracy niż mężczyźni o porównywalnych, pozostałych cechach.

Istotną wartość wnosi najobszerniejszy, piąty rozdział monografii. Habilitantka poddała w nim, wieloaspektowej analizie kluczowe z punktu widzenia polityki równouprawnienia kobiet i mężczyzn aspekty. Trafnie zdefiniowała i opisała obszary nierówności. Dokonała właściwej interpretacji analizowanych zestawień danych statystycznych. W niektórych przypadkach posłużyła się mało aktualnymi danymi np. w tabeli 19 (s. 143). Podejrzewać należy jednak, że zamierzała w ten sposób zaprezentować

jedynie przykładowe dane, ilustrujące strukturę wynagrodzeń, które kształtują się w podobnych proporcjach również obecnie.

Zawartość merytoryczna monografii pozwoliła Autorce w zakończeniu, na sformułowanie trafnych wniosków o charakterze syntetyzującym. O dojrzałości Habilitantki świadczą wyważone postulaty, sprowadzające się do oczekiwań w zakresie podejmowania działań, zmierzających do stopniowego zwiększania roli kobiet w przestrzeni publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji na rynku pracy. Taki kierunek należy uznać za pożądany, gdyż sprzyja rozwojowi gospodarczemu i społecznemu, czego dowodem jest sytuacja państw, w których równouprawnienie płci jest bardziej zaawansowane, a aktywność kobiet na rynku pracy jest wyższa niż w Polsce. Należy zastanowić się jedynie nad sugestią dotyczącą konieczności podejmowania działań zmierzających do likwidacji luki kompetencyjnej w sektorach nowych technologii, gdzie wynagrodzenia należą do najwyższych. Warto podkreślić, że niewielka liczba kobiet np. programistek, nie wynika z dyskryminacji i selekcji z uwagi na płeć podczas rekrutacji na studia, a jedynie z marginalnie niskiej liczby chętnych kobiet do podejmowania tego typu kształcenia.

Cechą przedłożonej monografii jest spójność, koncentracja problemowa a także konsekwentne umiejscowienie badań w tematyce odnoszącej się do sytuacji kobiet w Polsce.

Jako główne osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Habilitantka wskazała, obok omówionej powyżej monografii *Polityka równości. Polskie realia*, cykl 18 monotematycznych artykułów naukowych poświęconych problematyce partycypacji kobiet w przestrzeni publicznej.

Wybór tematyki głównego osiągnięcia naukowego wynika, jak można sądzić z dotychczasowych, kilkunastoletnich zainteresowań badawczych. Tematyka poruszana we wskazanych artykułach jest bardzo istotna z punktu widzenia procesów demokratyzacji i uzasadniona w świetle próby budowy społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Głównym celem cyklu publikacji jest wykazanie kluczowej roli czynników ekonomicznych w

procesie zmian zachodzących na rynku pracy kobiet; zwrócenie uwagi na przejawy nierówności występujące w sferze zawodowej; występujące bariery kulturowe, społeczne, ekonomiczne i polityczne, które powodują, że reprezentacja kobiet jest wyraźnie niższa niż mężczyzn w życiu publicznym. Zarówno artykuły, jak i monografia odnoszą się do realizacji celów strategicznych równości płci: równej niezależności ekonomicznej kobiet i mężczyzn, godzenia życia zawodowego i prywatnego, eliminacji stereotypów płci. Dla realizacji celu, Habilitantka sformułowała liczne pytania badawcze. Do najważniejszych należą: W jaki sposób płeć determinuje obecność kobiet na rynku pracy? Jakie znaczenie mają regulacje prawne w zapewnieniu równości płci? W jaki sposób tradycyjne role społeczne kobiet determinują ich aktywność zawodową? Jakie są narzędzia i instrumenty aktywizacji kobiet na rynku pracy? W jaki sposób zrównanie wieku emerytalnego może się przyczynić do niwelacji występujących różnic? Czy kobiety dostrzegają bariery w potencjalnym zatrudnieniu po ukończeniu procesu edukacji?

Oceniając treści przedłożonych artykułów można stwierdzić, że Autorka zasadniczo odpowiedziała na sformułowane pytania badawcze, skutecznie realizując swe cele badawcze. Szczególną wartość głównego dorobku stanowią źródła, na których Pani dr Iwetta Andruszkiewicz oparła swe wywody i wnioski, gdyż obok licznej literatury przedmiotu, wykorzystwała także przeprowadzone wywiady i rozmowy podczas konferencji, sympozjów, seminariów, warsztatów i szkoleń.

Pozostałe osiągnięcia naukowe składają się łącznie z 15 pozycji naukowych (8 redakcji monografii, w tym 3 w języku angielskim; 3 rozdziały w pracach zbiorowych; 1 recenzję w czasopiśmie zagranicznym; 2 recenzje w czasopismach ogólnopolskich; 1 artykuł w publikacji propagującej aktywność zawodową kobiet).

Dorobek dydaktyczno- organizacyjny

Habilitantka posiada bardzo znaczący dorobek dydaktyczny. Prowadzi wykłady, ćwiczenia, konwersatoria na studiach licencjackich, magisterskich oraz podyplomowych dla studentów kierunków realizowanych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza: praca socjalna, socjologia, administracja, politologia, stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo narodowe, zarządzanie państwem. W omawianym okresie prowadziła następujące przedmioty: Polityka społeczna i gospodarcza; Historia Myśli Ekonomicznej; Podstawy ekonomii; Ekonomia; Ekonomia z elementami zarządzania; Fuzje i przejęcia w gospodarce światowej; Rynek pracy; Papiery wartościowe; Finanse przedsiębiorstwa, a także seminaria dyplomowe. Wypromowała ok 100 licencjatów i 20 magistrów.

Ponadto, dr I. Andruszkiewicz pełniła funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Elizy Kani, który został zakończony obroną pracy doktorskiej w 2016 roku. Pełni też funkcję Sekretarza Społecznej Rady Programowej na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, która zajmuje się oceną realizowanych planów i programów studiów z punktu widzenia potrzeb rynku pracy.

Warto podkreślić, że Habilitantka rozwijała swoje kwalifikacje podejmując i kończąc studia zawodowe na kierunku Ekonomia w specjalności ekonomika przedsiębiorstw i zarządzanie kadrami. W zakresie podnoszenia kwalifikacji dydaktycznych z kolei, ukończyła złożonym egzaminem seminarium dla kandydatów na wykładowców z zakresu zagadnień reformy ustrojowej państwa, zorganizowane przez Departament Reform Ustrojowych Państwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dzięki temu prowadziła szkolenia dla radnych, urzędników samorządu terytorialnego oraz administracji rządowej.

Powyższe osiągnięcia zostały dostrzeżone i docenione, gdyż Habilitantka otrzymała Nagrodę Dziekana Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa za działalność organizacyjną na rzecz społeczności akademickiej Wydziału.

Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich.

Pozytywnie można ocenić dorobek Habilitantki obejmujący udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Obejmuje on kilkanaście konferencji w dużych ośrodkach akademickich. I. Andruszkiewicz organizowała i uczestniczyła w konferencjach takich jak, np. Międzynarodowej Konferencja *Kobieca strona życia. Przestrzeń publiczna i przestrzeń prywatna*, której prestiżu nadał Honorowy Patronat Marszałka Sejmu Ewy Kopacz. Zorganizowała także debaty dla pracowników i studentów *Partycypacja kobiet w polityce* oraz *Kobieta Przedsiębiorcza*. Jej dorobek z udziału w tych konferencjach wskazuje na systematyczność i wszechstronność naukowego zaangażowania.

Habilitantka uczestniczyła także w projekcie: *Bez Barrier: upowszechnianie równości szans kobiet i mężczyzn w wieku 50+ na terenie Ziemi Pleszewskiej*, współfinansowanego ze środków Ministra Pracy i Polityki Społecznej a także w projekcie *Komercjalizacja wyników badań naukowych drogą do sukcesu zawodowego kobiet – naukowców* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Otrzymała także środki w ramach wydziałowego projektu badawczego, dotyczącego aspiracji zawodowych studentek i studentów Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa.

Popularyzacja nauki

Warto podkreślić, że dr Iwetta Andruszkiewicz, swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe wykorzystuje także w realizacji aktywności o charakterze popularyzatorskim. Uczestniczy w spotkaniach poświęconych zagadnieniom związanym głównie z problematyką kobiet. Zorganizowała i poprowadziła szkolenie dla Radnych Gminy Bobolice związane z reformą administracji publicznej w Polsce. Uczestniczyła w panelu eksperckim w

ramach Regionalnego Kongresu Kobiet w Poznaniu, wygłaszając referat. Pełniła rolę eksperta w badaniach społecznych realizowanych dla Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu pt. *Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy wobec wyzwań demograficznych do 2030 roku*.

Uczestniczyła także jako wykładowca w zajęciach realizowanych dla seniorów w ramach Uniwersytetu III Wieku w Kępnie oraz Pleszewie. Jest też doradcą reprezentanta III Kadencji Miejskiej Rady Seniorów w Poznaniu w zakresie Organizacji Pozarządowych, Rad Osiedli, Klubów Seniora i Uniwersytetów III Wieku. Nie ma to charakteru incydentalnego, gdyż jest stale otwarta na dzielenie się swą wiedzą i doświadczeniem.

Biorąc pod uwagę powyższe, jej dorobek dydaktyczno-organizacyjny i popularyzatorski w pełni odpowiada wymogom stawianym naukowcom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Należy także stwierdzić, że w wynikach badań prowadzonych i opublikowanych przez dr Iwetę Andruszkiewicz, widoczny jest znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny nauki o polityce, a ona sama wykazuje się istotną aktywnością naukową. Spełniony jest zatem wymóg określony w art. 16 ust. 1 ustawy (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Uwzględniając wszystkie elementy oceny, opowiadam się za dopuszczeniem Pani dr Iwetty Andruszkiewicz do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

A handwritten signature in blue ink, reading "József Kojder". The signature is written in a cursive, flowing style.